

Göktürk Alfabetesi

Göktürk Alfabetesi Türk dilinin en eski yazı sistemidir. **Sağdan sola doğru yazılır.** 4 ünlü, 25 ünsüz ve 9 çift sesli olmak üzere toplam 38 harften oluşur ve çoğu ünzüz harflerin kalın ve ince seslileri vardır. [Orhun Yazıtları](#) bu alfabe ile yazılmıştır.

- [Göktürk alfabesi çeviri yazıcı](#)

Göktürk Alfabeti - Göktürkçe (38 Harfli)

	kalın	ince
B	𐰪	𐰫
Ç	𐰬	
D	𐰭	𐰮
G	𐰯	𐰰
K	𐰱	𐰲
L	𐰳	𐰴
M	𐰵	
N	𐰷	𐰸
P	𐰹	
R	𐰺	𐰻
S	𐰼	𐰽
Ş	𐰾	
T	𐰿	𐱀
Y	𐱁	𐱂
Z	𐱃	

	kalın	ince
A-E	𐰪	
I-i	𐰬	
O-U	𐰭	
Ö-Ü		𐰮

Çift Sesli Harfler

turkbitig.com

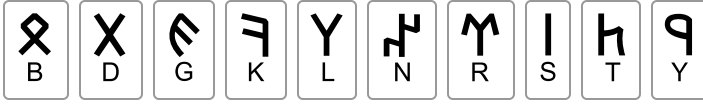
	kalın	ince
iç		𐰴
İK	𐰳	
OK-UK	𐰳	
ÖK-ÜK		𐰴
NÇ	𐰭	
NG (N)	𐰬	
NY (Ñ)	𐰭	
ND	𐰮	
LD	𐰯	

Ünsüzlerin Kuralları

Kalın Ünsüzler

𐰪	𐰭	𐰯	𐰱	𐰳	𐰷	𐰺	𐰼	𐰿	𐱁
B	D	G	K	L	N	R	S	T	Y

ince Ünsüzler

Göktürk Alfabesi'nde 10 ünsüz harfin kalın ve ince biçimi vardır. Bu dilimizdeki "büyük ünlü uyumu" kuralı ile bağlantılıdır.

Büyük-küçük biçimi olan ünsüzlerin kullanımı şöyledir; Bir sözcüğün ilk hecesinde bir kalın ünlü (A, I, O, U) var ise, ünsüzler de "kalın" biçimi ile yazılır. Sözcüğün ilk hecesinde bir ince ünlü (E, İ, Ö, Ü) var ise ünsüzler de ince biçimi ile yazılır.

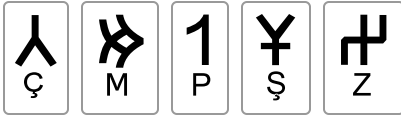
Örneğin; "BOD^UN" sözcüğü yazılır, bu sözcüğün ilk hecesindeki "O" kalın bir

ünlü olduğu için, aynı hecede bulunan "B" sesinin de "kalın" biçimi yazılır.

Bir başka örnek; "TİG^IN" sözcüğü yazılır. Bu sözcüğün ilk hecesinde bir ince

ünlü olan "İ" bulunur. Bunun için o hecedeki "T" ünsüzünün de "ince" biçimi yazılır.

Normal Ünsüzler

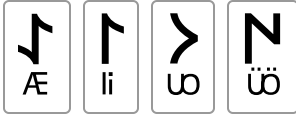
Kalın - ince ayrımı olmayan; Ç, M, P, Ş, Z ünsüzleri, tüm ünlüler ile hece kurabilirler.

Örneğin "ressam" anlamına gelen "B^eDⁱZÇİ" deki "ve" harfleri ile

"gümüş" anlamına gelen "KÜM^ÜŞ" deki ve harflerinde kalın-ince ayrımı yoktur ve serbestçe yazılırlar.

Ünlülerin Kuralları

Ünlüler

Göktürk Alfabesi'nde toplam 4 ünlü harf vardır. Türkçe'nin 8 ünlü sesini bu 4 harf karşılar.

 harfi "A" ve "E" seslerini verir.

 harfi "I" ve "İ" seslerini verir.

 harfi "O" ve "U" seslerini verir.

 harfi de "Ö" ve "Ü" seslerini verir.

Tabloda görülen ilk iki ünlü harf olan ve kelime içindeki ünsüzlerin kalınlık - incelik durumlarına göre kolayca ayırt edilebilir. Çünkü bu harflerin kullanıldığı hece, eğer kalın ünsüzler ile yazılmış işe, kalın sesler verirler; ince ünlüler ile yazılmış ise, ince sesler verirler.

Örneğin: "T^aŞRA" sözcüğü yazılır. Sözcüğün başında "T" ünsüzünün "kalın"

biçimi yazılıdır. Bu da bize, ardından gelen ünlülerin de kalın sesler vereceğini,

sondaki harfinin de böylece "A" sesini vereceğini, "E" sesi vermeyeceğini belirtir.

Başka bir örneğe bakalım: "BİLİG" sözcüğünü şeklinde yazarız. Sağ baştaki

 "B" harfinin ince biçimidir ve ardından gelecek ünlünün de ince olacağını belirtir.

Aradaki "L" ve sondaki "G" de bu harflerin ince biçimleridir, böylece iki ince

ünsüzün arasında kalan ünlüsünün ince "İ" sesini vereceğini, "I" sesi vermeyeceğini biliriz.

Şimdi bu 4 ünlü harfi tek tek ele alalım;

- **Not:** Aşağıdaki örneklerin tümü [Orhun Yazıtları](#)'ndan alınmıştır.

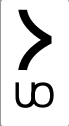
 harfi, kalın ünsüzler ile hece kurunca "A", ince ünsüzler ile "E" sesi verir, kelime aralarında yazılmaz, kelimenin son harfi ise yazılır.

Örnek; "Tabgaça" "T^aBG^aÇKA" ve "keçe" "K^eÇE" olarak yazılmıştır.

- **Not:** Günümüz Türkçe'sini yazabilmek için harfini kelimenin baş harfi iken veya ilk hecede iken de yazmak gerekir, 'Adana' ve "Dana" gibi benzer kelimeleri ancak böyle ayırabiliriz.

 harfi, kalın ünsüzler ile hece kurunca "I", ince ünsüzler ile "İ" sesi verir, ilk hecede yazılır, *tekrar eden* ara hecelerde yazılmaz, kelimenin son harfi ise yazılır.

Örnek; "içikdi" "İÇİKDİ" ve "yırıyakı" "YİRİY^aKI" olarak yazılmıştır.

 harfi, ilk hecede "O", sonraki hecelerde "U" sesi verir, **ince ünsüzler ile hece kurmaz**, ilk hecede yazılır, *tekrar eden* ara hecelerde yazılmaz, kelimenin son harfi ise

yazılır.

Örnek; "yoguru" "YOG^ʷRU" olarak yazılmıştır.

 harfi, ilk hecede "Ö", sonraki hecelerde "Ü" sesi verir, **kalın ünsüzler ile hece kurmaz**, ilk hecede yazılır, *tekrar eden* ara hecelerde yazılmaz, kelimenin son harfi ise yazılır.

Örnek; "ötürü" "ÖT^ʷRÜ" olarak yazılmıştır.

İlk hecenin düz ünlüsünden sonra gelen yuvarlak ünlüler yazılır.

Örnek; "altın" manasına gelen ^aLTUN kelimesinde, kalın düz ünlü olan "A" dan sonra sonra gelen "U" yazılmıştır. Ve yine, "getirdim" manasına gelen K^eLÜRTÜM kelimesinde, ince düz ünlü olan "E" den sonra sonra gelen "Ü" yazılmıştır.

İlk hecedeki yuvarlak ünlülerden sonra gelen düz ünlüler yazılır.

Örnek; OGLITI ve SÜÇİG kelimelerinde, "O" ve "Ü" yuvarlak ünlülerinden sonra gelen "I" ve "İ" düz ünlülerinin yazıldığını görüyoruz.

Notlar

- Göktürk alfabesinin kuralları gereği, "**Türk**" kelimesi eskiden "**Törük**" olarak okunur idi. "Törü-" kelimesi Orhun Abidelerinde "türemiş" ve "töre" manalarında da kullanılmıştır ve aynı kökten gelir. Bu nedenle **Türk** kelimesinin "belli bir atadan türeyen" veya "belli bir töresi olan" millet manasına geldiği düşünülmektedir. Orhun Yazıtları'nda geçen şu metinlere bakınız.

Költiğin, dize #D1 (sağdan)

TÖRÜK: BOD^uN^uḌ: İLİN: TÖRÜSİN: TUTA: BİRMİS:

(Türk boyunun ilini, töresini tutuvermiş)

Not :Türkçe'de D-Y ses değişimi olmuştur. Adak-Ayak, Bod-Boy gibi.

Költiğin, dize #K10 (sağdan)

:ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ
 li L G L Ü P Ü K li L G Ü li S li K R S Y li R N T D Ü
 :ᐢᐢᐢᐢᐢᐢ
 S M Ü R Ü T

: ÖD: T^eŊRİ: Y^aŞ^aR: KİSİ: OGLI: KOP: ÖLG^eLİ: TÖRÜMİS:..

(Zamanı Tanrı yaşar, Kişi oğlu hep ölümlü **türemiş**)

Bu örneklerde görüldüğü gibi, Törü~ kelimesi hem 'türemek' manasında hem de 'töresi olan halk' manasında kullanılmıştır ve ~k eki alarak 'törük' olmuş ve isim haline gelmiştir.

Çift Sesli Harfler

ÇN NÇ sesi verir.

Y NG sesi verir.

NY sesi verir.

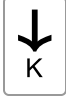
 ND, NT sesleri verir.

M
D L LD, LT sesleri verir.

Y iç sesi verir.

sadece 'ık' veya 'kı' heceleri yazarken kullanılır.

sadece 'ok/uk veya 'ko/ku' heceleri yazarken kullanılır.

sadece 'ök/ük veya 'kö/kü' heceleri yazarken kullanılır.

Çift Soslilerin Kullanımı

Örnekler

Not: Eski Türkçede "C, F, H, J, V" sesleri olmadığı için, bunları simgeleyen harfler de yoktur. Örnek: "H" sesi yazılmak istenirse bu "K" damgası ile yazılır. "F" sesi için "P" damgası, "V" sesi için "B" kullanılır. Bunlar varsayım olmayıp, zaman içinde oluşan evrilmelerin sonucudur. Ev = eb, fısıltı = pısıltı, han = kan (baş+han = başkan) örneklerinde görüldüğü gibi.

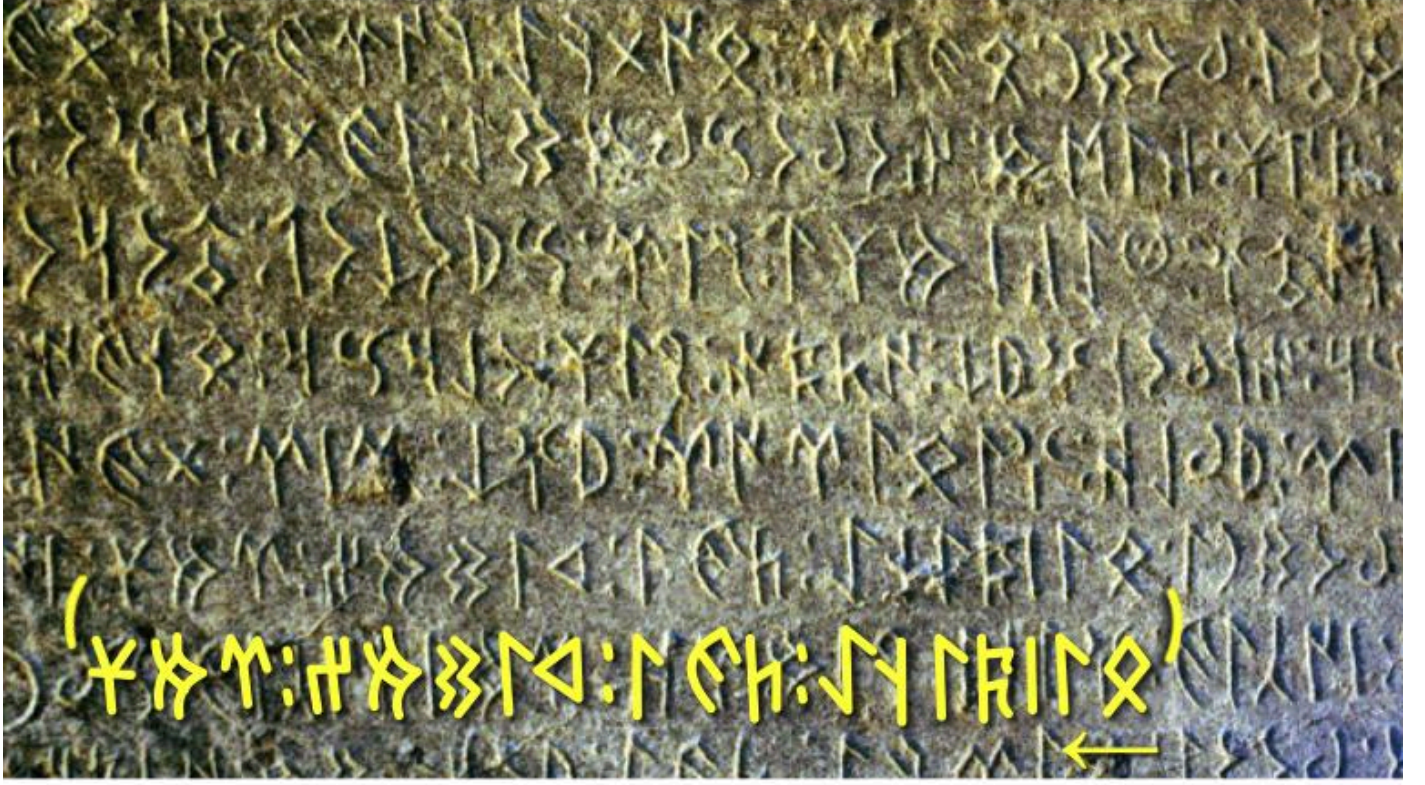
Göktürk Alfabesi Örnekleri

Orhun Yazıtları'ndan Göktürk Alfabesi örnekleri:

Orhun Yazıtları'nda 'Türk' kelimesi böyle yazılmıştır.

Orhun Yazıtları, Kültiğin abidesi, güney yüzü dize #6

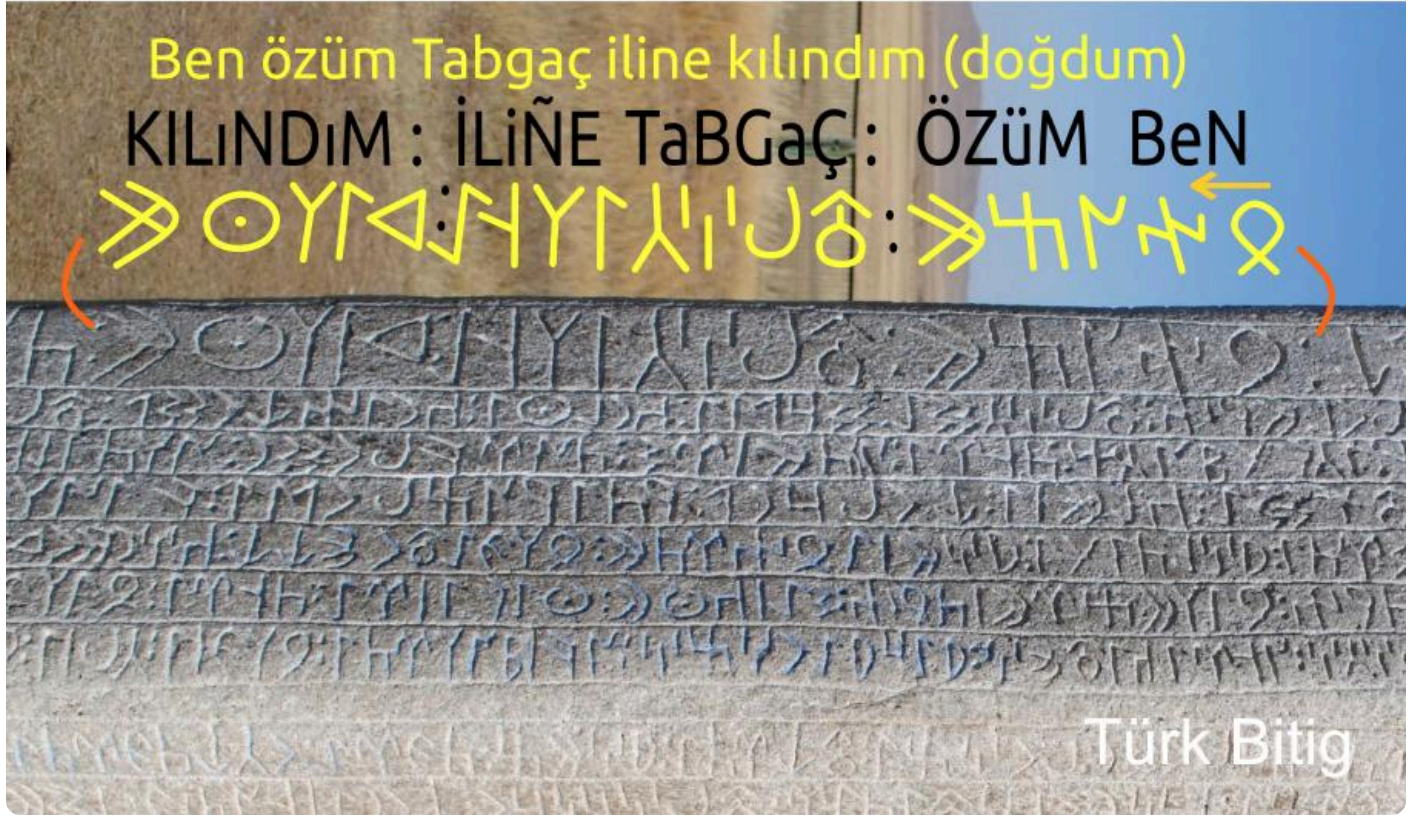
eRMiŞ KIDMaZ TeGi BİSÜKİÑE

beşiğine değin kıymaz imiş

(Türklerin bebeklerini bile öldürmüşler)

Külteğin Abidesi'nin güney yüzü 6. dizeden alıntı.

Orhun Yazıtları, Tonyukuk 1. taş dize: 1B1

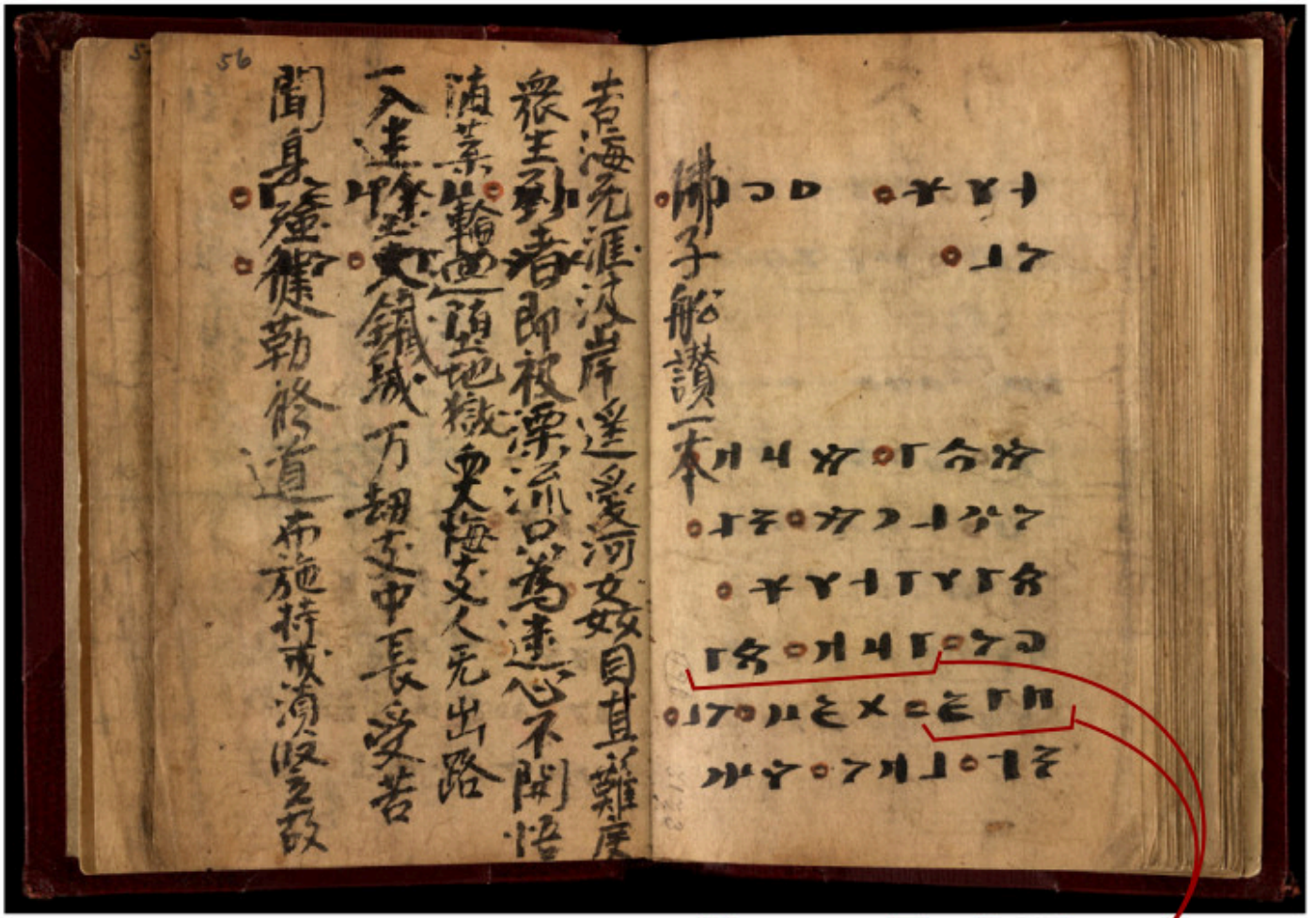
Orhun Yazıtları Bilge Tonyukuk Abidesi 1. taş güney yüzü 1. dizeden alıntılar.

Türk boyları Tabgaç'a görür (bağlı) idi
Aslı: TÜRК BODUN TABGAÇKA KÖRÜR ERTİ
(bodun=boyun/boylar)

Türk Bitig

Orhun Yazıtları, Tonyukuk Abidesi 1. taş batı yüzü dize #1

𐰆𐰇𐰏𐰐

Bitig
(Kitap)

𐰆𐰇

Irk > Irak

Uzak (ileriye görmek/fal)

Irk Bitig kitabı 57. sayfadan alıntı. (9. yüzyıldan kalma)

Göktürk Alfabeti Hakkında

Göktürk Alfabeti, Göktürk Kağanlığı döneminde kullanılan ilk Türk alfabesidir ve 730'lu yıllarda dikilen [Orhun Yazıtları](#) dahil çeşitli yazılı taş ve yazma eserlerde Türk dilini yazmak için kullanılmıştır. Bu alfabenin daha sonra gelen Uygur Kağanlığı döneminde de kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun dışında Göktürk alfabesi, değişik biçimleri ile Bulgarlar, Hazarlar, Peçenekler ve Sekeller gibi farklı Türk boyları tarafından da kullanılmış ve Orta Asya'dan Avrupa içlerine kadar yayılmıştır.

- [Sayfayı PDF olarak indir](#)
- [Göktürkçe çeviri yazıcı](#)
- [Göktürkçe fontlar](#)
- [Göktürk Alfabesi ile isimler](#)

[içerik](#) | [iletişim](#)